

Woord vooraf

Mbote na beno (goede dag aan julie)

Eric Depreeuw

Alles van waarde is weerloos (Lucebert – 1924 - 1994)

We raken er stil aan immuun voor, zelfs murw. Sedert 2008 domineert de financiële crisis de media en voor

sommigen ook het eigen leven. Banken en zelfs hele landen verzwakten en sommigen wankelen. In het leven lijken ons vele dingen evident, onze welvaart, ons familiaal leven, onze gezondheid, enz. tot er onverwacht iets ergs, iets dramatisch gebeurt en dan wordt onze zekerheid losgewrikt. Veel gestelde vragen na zo'n drastische ervaring zijn dan: Waarom is dat gebeurd? Waarom juist bij ons of bij mij? Vaak is deze vraag niet aan de orde maar heeft ze meer te maken met onze verbijstering dat we niet alles onder controle hebben.

Toch is de vraag 'waarom?' in de financiële crisis wel aan de orde. Meer en meer wordt het duidelijk dat hebzucht, ongebreidelde drang naar 'nog meer', bij individuen, bedrijven, banken en zelfs landen, geleid heeft tot verregaande verstoring van de zin voor realiteit, voor wat er werkelijk aan het gebeuren was. Dit is niet alleen een psychologisch fenomeen, het heeft ook met moraal te maken. Michael Sandel, een pro-

fessor politieke filosofie aan de universiteit van Harvard, stelt dat hebzucht in alle geval een rol heeft gespeeld in deze crisis. Maar nog ernstiger, aldus Sandel, is dat het marktdenken, de vertaling in geldtermen, zich heeft binnen gevoerd in domeinen waar ze niets hebben te zoeken. Sandel geeft voorbeelden die dit meer dan duidelijk maken: met geld heb je betere gezondheidszorg, beter onderwijs, kan je in het restaurant of in een Chinees hospitaal wachtlijn kopen en verkopen. Recent kan men in België ook zijn straf afkopen. We moeten, doceert Sandel, domeinen afbakenen waar de invloed van geld dient beperkt en liefst buiten gehouden wordt. Paul Goossens citeert in *De Standaard* (2.06.2012) in dit verband de Nederlandse dichter Lucebert: 'Alles van waarde is weerloos'.

Gelukkig nemen sommigen het op voor 'het weerloze'. Eind april vond in Qatar de 13^e conferentie van de Verenigde Naties rond Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) plaats. John Vandaele schrijft in *MO*-Magazine* (juni 2012) dat de Westerse landen hun invloed probeerden aan te wenden om de conferentie het recht te ontzeggen om zich te buigen over het financiële reilen en zeilen in de wereld. Het tegengestelde kon worden bewerkstelligd. Onder de druk van de ontwikkelingslanden besluit UNCTAD dat het hoog tijd is dat de vrijheid van de wereld wordt ingeperkt en dat deze gedwongen wordt zich te houden aan mondiale regels. Niet winst maar ontwikkeling moet centraal staan. Maar ook de gewone mensen kunnen hun verantwoordiging omzetten in engagement ten voordele van iets waardevols. In het geval van *Blik op Afrika* is dat de inzet voor de ontwikkeling en emancipatie van jonge mensen in Congo. We mogen hen niet alleen laten in de ongelijke strijd in de geglobaliseerde wereld. Daarvoor hebben wij uw steun nodig. ED

Tijdslijn sedert juli 2011

Fernand Rochette

Nabije verleden.

- Op 27 augustus 2011 verzonden wij met de hulp van het leger de goederen (6,5 m³) die noodzakelijk waren voor de installatie van onze vierde computer - en internetcyber in Kibangu. Dus zonnepanelen, elektrisch materiaal, pc's, maar ook woordenboeken, handboeken en kleren vertrokken richting Kinshasa.

- Van 18 september tot 27 september 2011 verbleven Fernand Rochette en Eric Depreeuw in Kikwit waar zij tezamen met alle directies en de directrices d'études onze aangepaste samenwerkingsstructuur bespraken maar vooral de voorbije vormingsinitiatieven evalueerden en nieuwe initiatieven uitwerkten voor de korte en de lange termijn (zie afzonderlijk artikel in vorig nummer en vervolg in dit nummer).

- Van 5 tot 25 oktober 2011 volgden 8 Congolese partners een cursus "Computer Maintenance" bij de paters Oblaten in Kikwit. Elke missiepost beschikt zo over twee personen die overweg kunnen met hardwareproblemen bij pc's. Het is geen overbodige luxe om ter plaatse competente mensen te hebben, wetende dat ook wij vaak moord en brand schreeuwen bij het gebruik van onze pc of printer die 'het weer eens niet doet'.

- Jan Stevens en Hugo Priemen trokken voor de vierde maal naar Congo om hun deskundigheid aan te wenden voor de installatie van zonnepanelen, internetuitrusting en elektriciteitsvoorzieningen (zie ook vorig nummer Nsangu). Op 19 september 2011 arriveerden zij tezamen met Fernand en Eric in Kikwit op 'de plateau' bij de zusters. Bijna gelijktijdig arriveerden de goederen die wij op 27 augustus verzonden. Na een paar weken werk in Kibangu bleef er nog tijd over om in Totshi te gaan zorgen voor elektriciteitsvoorzieningen in de slaapkamers van de internen. Dergelijk werk, in bijzonder moeilijke omstandigheden, verdient meer dan een pluim voor onze 70 plussers!!

Door de werkgroep *Fondsenwerving* werd een driedelige gesprekscyclus georganiseerd, enerzijds met de bedoeling centen te verwerven voor onze projecten, anderzijds ook om zoveel mogelijk mensen te informeren en te sensibiliseren voor onze projecten om de kwaliteit van het onderwijs en de levensomstandigheden in onze scholen in Congo te verbeteren.

* Peter Verlinden gaf ons op donderdag 6 oktober 2011 meer inzicht in wie de Congolees nu feitelijk is, mede tengevolge van onze lange kolonisatieperiode, en hoe dit "zijn" invloed zou hebben op de ontwikkelingen in Congo sedert de onafhankelijkheid.

* Patrick Develtere zou ons onderhouden over de mogelijkheden en beperkingen van

'de ontwikkelingssamenwerking'. Jammer genoeg was hij verhinderd. Koen Lein, directeur van CDI Bwamanda en enkele medewerkers van 'Blikopafrika' zorgden voor een boeiend alternatief programma. Met woord en vooral vele beelden brachten zij meer inzicht in de werking van beide organisaties die sedert 2011 structureel samenwerken (zie elders in dit nummer).

* "Wat gebeurt er in Congo onder de Mangoboom?" Palaveren natuurlijk...en dit gebeurde ook op 10 november.. Peter Verlinden modereerde een boeiend debat rond drie thema's
1. Hoe gebeurde de ontwikkelingssamenwerking in Congo sedert de onafhankelijkheid ?
2. Heeft de ontwikkelingssamenwerking gefaald ?
3. Wat kunnen we, dus ook 'Blikopafrika' in de toekomst beter doen?

Wie deze avond niet kon bijwonen, miste interessante informatie en een sfeer die onze Vlaamse Congo-microob deed kriebelen. Dit vooral ook dank zij de medewerking van BANA-Leuven en drie Congolese zangers muzikanten o.l.v. Bhelly Bompolonga die zorgden voor zuivere Congolese Rumba.

Op vrijdag 20 januari 2012 had ons Nieuwjaarsconcert plaats. Wij konden andermaal een beroep doen op de koren (leerlingen en leraren) van de verschillende graden van de secundaire school van het Heilig Hart o.l.v. Dieter Staelens. We mochten tevens rekenen op de medewerking van het koor "De Dauwgard" uit Herent. Onder de leiding van Liesbet Vereertbrugghen hebben zij ons met Afrikaanse liederen en negro-spirituals echt 'be-koord'.

6 maart 2012 mochten wij met plezier richting Melsbroek rijden om nogmaals 5m³ goederen af te leveren. Voor de werken voorzien voor de zending van juli (zie verder) werden alle noodzakelijke materialen (zonnepanelen...) tijdig ingescheept. Ook een nuttige steenpersmachine, een naaimachine en medisch verzorgmateriaal gingen mee de lucht in richting Kinshasa.

Van 2 tot 24 april verbleven Fernand Rochette en Dirk Bogaert in Congo. Vorming geven in Kikwit aan de schooldirecties en hun oor te luisteren leggen bij al de leraren van Kibangu, Totshi en Kingandu waren de hoofdopdrachten. (zie afzonderlijk artikel in dit nummer).

Begin juni was een vlucht voorzien van minister De Crem voor een officieel bezoek richting Congo. Mooi meegenomen voor *BlikopAfrika*, dachten wij, want wij konden heel wat materialen

opsturen waar vooral de leraren en leerlingen vanaf het volgende schooljaar meteen kunnen van genieten. De lading omvatte dan ook veel schrijfgerief, spelmateriaal zoals ballen en danskoorden, papier, schermen, geluidsinstallaties, paraplu's, medische apparatuur, laptops..... Door onvoorziene omstandigheden ter plaatse is deze vlucht geannuleerd. We wachten een volgende gelegenheid af.

Nabije toekomst.....

- Juli wordt een cruciale maand voor onze werking. Jan Stevens, Dirk Hoornaert en Guido Boon vertrekken voor een maand naar Kikwit en Totshi. Veel en belangrijk werk staat op hun agenda. In Totshi herstellen ze de defecte installaties (blikseminslag) en zorgen voor een vernuftige beveiliging tegen de te vrezende bliksem. In Kibangu wordt het internet geïnstalleerd met materialen van een nieuwe provider. Op 'de plateau' in Kikwit, waar het regionaal is gevestigd, wordt eveneens voor de broodnodige communicatiemogelijkheid via internet gezorgd. Ook wordt een noodzakelijke veilige stockeringsruimte opgebouwd (garageboxen die moeten gemonteerd worden).
- En dan hopen we op de uitgestelde zending met de hulp van het Belgische leger. Ondertussen moeten wel de materialen die Jan, Dirk en Guido nodig hebben, op eigen initiatief (en eigen kosten) verzonden worden.

Tegen het einde van dit jaar hopen we op een zending die tot doel heeft ondersteuning te bieden aan de leraars exacte wetenschappen in het secundair onderwijs.

En.....

- Bert Brijs, gepensioneerd ingenieur van Imec en Jo Roels, gepensioneerd algemeen directeur van de vrije basisschool 'De Kraal' te Herent, mochten wij de voorbije maanden begroeten als nieuwe, enthousiaste medewerkers. Hun inzet en competenties zijn meer dan welkom voor de vele uitdagingen die ons nog te wachten staan. FR

“Nous sommes tous BOA”

Dirk Bogaert

“*Nous sommes tous BOA*” was een uitspraak van zuster Dorine Makeya tijdens het middageten. Net vandaag (bij het schrijven van dit artikel op 12 mei '12) brengt DE TIJD als bijlage: ‘*Vooruit! een pamflet voor optimisme*’. Er staat te lezen dat we niet te veel mogen willen, welzijn boven welvaart moeten stellen, liefst blijven dromen en verder doen met wat we denken dat goed is. In DE TIJD nog wel. Op het ogenblik van de woorden van soeur Dorine waren we met een groep van 11 schooldirecties, hun ‘adjoints’ en twee vertegenwoordigers van *BlikopAfrika* (BOA) in Kikwit aanwezig voor een vijfdaagse vormings- en planningsbijeenkomst. Deze bijeenkomst was een onderdeel van een missie die Fernand (Rochette) en ik (Dirk Bogaert) uitvoerden in opdracht van BOA. Ze vond plaats tussen 2 en 21 april 2012 en had als voornaamste doelstelling samen met de directies en de leerkrachten van 9 scholen in Kikwit en het binnenland van Bandundu plannen te maken voor de toekomst.

Om die plannen te kunnen maken hadden Fernand en ik vier opdrachten. De eerste was een informatieopdracht: alle verantwoordelijken moesten opnieuw goed geïnformeerd worden over de finale doelstelling van BOA, nl. ondersteuning geven aan initiatieven ter verbetering van het onderwijs in 5 lagere en 4 secundaire scholen. Deze initiatieven situeren zich zowel op het materiële vlak als op dat van de vorming, zowel voor het pedagogisch-didactische aspect als voor ICT. Het financiële kader waaraan ook BOA zich moet houden, zou worden uitgelegd. Verder wilden we opnieuw uitvoerig met de leerkrachten spreken, hun problemen en verwachtingen te weten komen, hun ervaringen met recente vormingen, hun visie op onze samenwerking. Onze tweede opdracht bestond uit een vijfdaagse vorming voor de verantwoordelijken van de 9 scholen. Doorheen de activiteiten wilden we ze sterker maken in hun ver-

mogen om vanuit een visie op goed onderwijs hun school te besturen en diverse projecten uit te werken. De derde en de vierde opdracht leunden hier dicht bij aan: samen met de directies moesten Fernand en ik mogelijke vormingen voor de leerkrachten bedenken en plannen. Tenslotte wilden we met externe personen en instanties contacten leggen om samenwerkingsverbanden op te starten, toekomstige vormingen te plannen, competente lesgevers te zoeken, ... Om de gestelde taken te realiseren stelden we een programma op. Zoals nog wel meer gebeurt, zorgden de omstandigheden ervoor dat je bepaalde doelen niet realiseert en doen er zich kansen voor op plaatsen waar je het niet verwacht had.

Woensdag 4 april: overleg met de zusters Nicole, Dorine en Célestine, respectievelijk de regionale overste, de coördinator van de BOA-projecten en de boekhoudkundige verantwoordelijke. De gesprekken verliepen grondig en constructief. Een eerste opsteker.

Donderdag 5 april: start van de vormingen voor de directies. De heer Henri Ngenda kwam een uiteenzetting geven over: ‘*L’école comme centre de production*’. Wij hadden hem geëngageerd omwille van zijn kennis over *l’auto-financement d’une école*. Hij sprak niet alleen over een school als producent van enkele winstgevende activiteiten ten voordele van leerkrachten en leerlingen. Een school moet ook producent zijn van valabele mensen die initiatief nemen, van dromers, mensen met zelfkennis die

zich - elk met hun talent - nuttig kunnen maken voor de gemeenschap. Aansluitend werd een school bezocht die zijn ideeën op een voorbeeldige manier in de praktijk bracht. Iedereen was enthousiast en had het plan om voor de eigen school vanuit deze visie initiatieven te nemen. Een mooiere start hadden we niet kunnen wensen.

Vrijdag 6 april: Jean Mupepe is een van onze beste medewerkers in Kikwit (zie Nsangu juni 2011). Niet alleen bezit hij vele competenties als didacticus Frans en directeur van de *Fondation Banatée*, hij neemt ook vele initiatieven en beschikt over een uitgebreid netwerk van bewaarde onderwijzers. Jean verzorgde een praktische sessie over mogelijke problemen die je als directie kan hebben bij het rekruteren van leerkrachten. Zeker de directies van de scholen in het binnenland hebben het moeilijk om bewaarde lesgevers te overtuigen naar een dorp te komen, ver van het leven in de stad. Eens je goede leerkrachten in je team hebt, moet je ze blijven motiveren. Jean Mupepe reikte oplossingen aan, zaken waarop je als directie kan letten.

Zaterdag 7 april: Fernand gaf vormingen over leerlingenbegeleiding, studiemethode en het uitwerken van projecten. In tegenstelling tot de vormingssessies in 2009 werkten we vanuit België uitsluitend met power point. Op voorhand hadden we onze vormingen verdeeld in visievormende activiteiten (Henri Ngenda), praktische instructies (Jean Mupepe), vormingen i.v.m. opstellen van projecten en uiteindelijk power points die de directies mee naar hun school konden nemen om zelf de vorming door te geven aan hun leerkrachten. Op het einde van de vijfdaagse kwamen de directies zelf met een usb-stick tot bij ons om een 7-tal bestanden te kopiëren. Een volgende keer leren we ze een power point te becommentariëren en de computer te bedienen, de keer erna steken ze er zelf een in elkaar. Zo gaat het verder. Met kleine pasjes. In de namiddag gaven twee directies voorbeelden van projecten die hun school als miniproject uitwerkte in het afgelopen jaar. We

bespraken wat er goed aan was, wat beter kon en hoe de communicatie in toekomst zou verlopen.

Maandag 9 april: tijd om projecten uit te schrijven. In de voormiddag gaf ik o.a. een in-

structie over het maken van *mindmaps*. Dan kwam het moeilijke moment: projecten uitschrijven, rekening houdend met *mindmaps*, smart-doelen en *swot*-analyses. We kunnen moeilijk stellen dat de directies dit onder de knie hebben. Al snel veranderde het ontwerpen van een project in het opstellen van lijstjes met allerlei benodigdheden. Op dat ogenblik waren we onderbemand om de gewenste processen goed te begeleiden en waarschijnlijk was het wat te veel verwacht. De overgang van de vormingssessies naar de toepassing ervan was misschien te bruusk. We denken na hoe het de volgende keer beter kan en beseffen dat een overgang naar deze manier van denken en handelen tijd vraagt.

Dinsdag 10 april: de directies van het lager en secundair werkten samen hun projecten uit. Ze bepaalden wat gemeenschappelijk is en wat specifiek voor elke school. In de namiddag hadden Fernand en ik 9 projectbeschrijvingen op zak.

Woensdag 11 april: contact met het ISP (*Institut Supérieur de Pédagogie*). Tijdens de vormingssessies werd duidelijk dat de lagere scholen stilaan een eigen weg uitstippelen. Ze ne-

men hun bijscholingen zelf in handen. De inspanningen van de laatste jaren leveren de eerste zichtbare resultaten. Tijd om meer aandacht te geven aan het secundair. Het domein van de wetenschappen vinden de directies zelf het meest problematische. We gaan op zoek naar vormers en onderwerpen voor biologie, aard-

rijkskunde en chemie. Daarom onze gesprekken met het ISP van Kikwit. Later nemen we contact met instellingen in Kinshasa.

Tussen 12 en 17 april bezochten Fernand en ik de scholen in Kibangu, Kingandu en Totshi. De gesprekken met de leerkrachten ter plekke waren het hoofdmotief voor deze rondreis. Daarnaast wilden we een kijkje nemen in de scholen zelf. Fernand en ik vonden de diverse overlegmomenten nadien heel nuttig. We kwamen te weten wat de concrete problemen verzuchtingen van de leerkrachten waren en konden steeds opnieuw constateren hoeveel moedige en enthousiaste mensen in onze scholen aan het werk zijn. Alles wat ze vroegen was gericht op hun beter functioneren als leerkracht. Het bezoek aan de klaslokalen deed ons beseffen dat we met zijn allen - "*Nous sommes tous BOA*"! – aandacht moeten schenken aan de inrichting van de klassen. Niet alleen willen we voor elke klas een kast waar leerkrachten en leerlingen hun zaken veilig en netjes kunnen opbergen, in elke klas moeten de belangrijkste leerinhouden van dat jaar zichtbaar aanwezig

zijn. In de lagere school van Totshi zagen we daar mooie voorbeelden van. Het is heel moeilijk om posters op te hangen in de Congolese lokalen. Ze waaien letterlijk weg! In Congo hebben de klaslokalen namelijk geen ramen. Daarom hebben de leerkrachten tekeningen van het menselijk lichaam op de muren geschilderd. Met een laagje vernis erover blijven de afbeeldingen gespaard van weer en wind.

Donderdag 19 april: de verplaatsingen door het binnenland van Bandundu zijn spectaculair maar bijzonder vermoeiend. Wie wil zien hoe het eraan toe gaat kan een kijkje nemen op Youtube. (Geef als zoekterm: *BOA onderweg: moeilijk gaat ook!*). Eens Kikwit bereikt, moesten we toch nog de laatste taken uitvoeren. In het ISP blijken de departementen van aardrijkskunde en biologie de meest interessante contacten op te leveren. Een dag later hadden we een hoopvol gesprek met zuster Christiane. Zij is een uitstekende leerkracht en wil meewerken aan vormingen chemie.

Daarna: terug naar Kinshasa en terug naar Bel-

gië, nadenken over al die ervaringen en nieuwe inzichten. Alles communiceren met de groep. Ook even bekomen, maar niet te lang want "*Vooruit!, een pamflet voor optimisme*" indachtig, doen we geduldig en vastberaden verder.

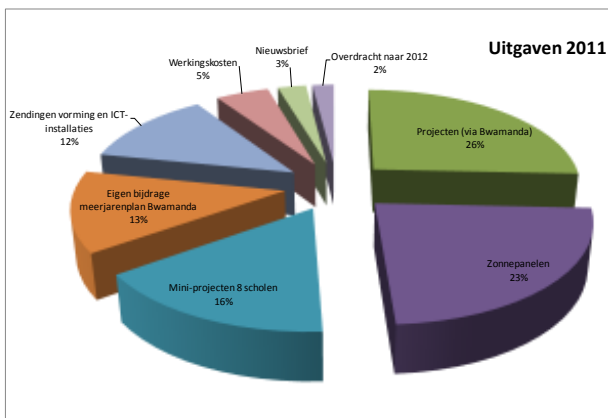
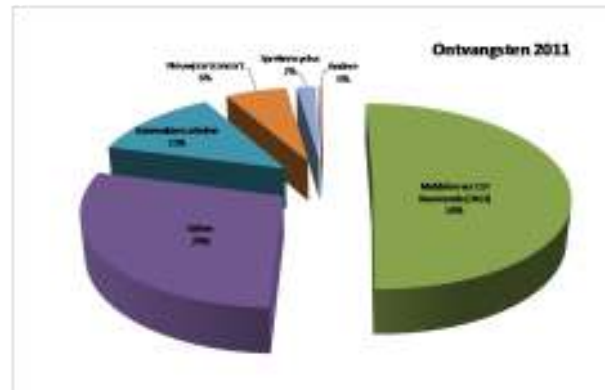
Waarom? "*Nous sommes tous BOA*". DB

Overzicht financiën 2011

Jos Boon en Fernand Rochette

ONTVANGSTEN 2011

Middelen via CDI Bwamanda (DGD)	37.000,00 €
Giften	21.011,00 €
Vastenacties scholen	9.266,52 €
Nieuwjaarsconcert	4.379,34 €
Sprekerscyclus	1.370,73 €
Andere	290,46 €
	73.318,05 €

UITGAVEN 2011

Projecten (via Bwamanda)	18.857,27 €
Zonnepanelen	17.160,06 €
Mini-projecten 8 scholen	11.733,27 €
Eigen bijdrage meerjarenplan Bwamanda	9.600,00 €
Zendingen vorming en ICT-installaties	9.069,28 €
Werkingskosten	3.553,08 €
Nieuwsbrief	1.902,84 €
Overdracht naar 2012	1.442,25 €
	73.318,05 €

Commentaar bij de inkomsten.

- Vorig jaar verwezen wij hoopvol naar de nieuwe mogelijkheden die onze samenwerking met CDI Bwamanda zou geven (zie onder meer *Nsangu* van januari 2012). U kan thans, samen met ons, de resultaten van deze samenwerking in onze rekeningen van 2011 aflezen. CDI Bwamanda rekent op de aanwezige expertise binnen *BlikopAfrika* om onze vormingsprojecten verder uit te werken ten bate van onze scholen en in de nabije toekomst ten bate van de scholen die CDI Bwamanda ondersteunt.
- De werkgroep Fondsenwerving organiseerde in het najaar van 2011 een driedelige sprekerscyclus. De organisatie daarvan had meerdere doelstellingen. Vooreerst wilden we mensen informeren over en sensibiliseren voor onze projecten in Afrika en voor ontwikkelingssamenwerking in het algemeen. We wilden ook contacten leggen met organisaties en mensen uit het Leuvense met een hart voor Afrika. Wij vermoeden – weliswaar altijd moeilijk meetbaar – dat deze doelstellingen aardig gelukt zijn gezien de behoorlijke opkomst. De realisatie van onze derde doelstelling, nl. centen verzamelen voor onze projecten, was eerder een tegenvaller. Slechts 1.370 euro verzamelen na dergelijke intense en langdurige voorbereiding en realisatie voelden we

aan als teleurstellend. Passende conclusies zullen daaruit worden getrokken want zonder voldoende inkomsten is er geen effectieve werking...

Commentaar bij de uitgaven.

Zonnepanelen plaatsen en ICT mogelijkheden voorzien nemen binnen ons budget al enkele jaren een flinke plaats in. Deze investeringen zullen echter de komende jaren blijvend hun waarde bewijzen. De kost van de ICT - investering zal evenwel geleidelijk aan dalen omdat nog dit jaar op 5 plaatsen zonnepanelen en internetinstallaties operationeel zullen zijn. Onderhoud, abonnementen en 'up-to-date' houden zal een blijvende kost met zich meebrengen. Maar een verschuiving van de centen naar vorming en opleiding - didactische en ICT - en naar didactische uitrusting, zal ongetwijfeld gebeuren. JB/FR

e

Een nieuwe generatie zoekt de eigen identiteit. Een gesprek met zuster Annette Lembagusala.

Eric Depreeuw

Ik heb zuster Annette reeds meerdere keren ontmoet. Telkens gaat het er hartelijk aan toe. Zuster Annette heeft zin voor humor, is erg attent, en door haar curriculum is ze in staat een brugfunctie te vervullen tussen de Afrikaanse, zeg maar Congolese cultuur, en de onze. Voor het eerst ontmoet ik haar in België. Ze verblijft in het kader van haar actuele studies enkele maanden in België, in Heverlee. We zien elkaar weer op 24 mei, een stralend warme dag, op een terrasje in de buurt van Heverlee-markt.

Van 1998 tot 2001 verbleef zuster Annette in België en volgde psycho-pedagogische studies aan de *Université Catholique de Louvain* en aan het *Institut Supérieur de Pédagogie Galilée*. Ze was vrij jong maar toch bracht dit verblijf in een nieuwe cultuur geen noemenswaardige schok teweeg. Het leven tussen de medezusters zorgde ervoor dat ze zich snel thuis voelde. Met deze studies trad ze in het spoor van haar vader, prof. Lembagusala. Hij is verbonden aan het *Institut Supérieur Pédagogique* in Kikwit. Hij wordt regelmatig door BOA gevraagd om onze leerkrachten te vormen.

We kijken terug op die eerste periode in België. Was dit geen schok voor de jonge zuster? Zuster Annette herinnert zich het opmerkelijke contrast met haar academische thuissituatie met betrekking tot de relatie tussen professoren en studenten. Professoren in België zijn volgens 'onze studente' meer betrokken op de studenten, wat absoluut niet het geval is in Congo. In haar thuissituatie bestond (en bestaat) onderwijs uit eenrichtingsverkeer: van boven naar onder, van de docent naar de student. Er is weinig of geen interactie. Hier wordt meer begeleiding gegeven en professoren hebben meer oog voor de ontplooiing van de

studenten. Deze betrokkenheid ervaart ze ook nu bij prof. Depaepe, die haar begeleidt bij haar wetenschappelijk werk (zie verder). Ook de onderwijskwaliteit, de organisatie en de beschikbaarheid van literatuur en documentatie vormen een opvallend contrast, waarvan ze enkel maar kan genieten. Daar tegenover staat de totaal verschillende levensstijl van de Belgische studenten maar als zuster wordt ze daarmee niet van kortbij geconfronteerd, ze spreekt er zich niet over uit.

Zuster Annette wordt enthousiast als ze het heeft over het pedagogische project van de zusters Annuntiaten. De visie ligt in de lijn van Don Bosco en ze omschrijft deze als pedagogisch charisma: rede, affectie en religie. De opvoeder houdt van de leerling en men streeft ernaar dat dit ook in de omgekeerde richting het geval is. Zuster Annette geeft er zelf af en toe vormingssessies over.

Haar verblijf in België heeft alles te maken met een tendens die zich meer en meer in het 'postkoloniale Afrika' stelt: hoe de koloniale, Westerse erfenis verzoenen met de Afrikaanse traditie? Moet men resoluut kiezen voor de cultuur van de voorvaders en breken met de Westerse invloeden of blijft men de Westerse invloed zonder meer ondergaan, navolgen, voortzetten? Zuster Annette is van oordeel dat de huidige onderwijsprogramma's in Congo te weinig rekening houden met de Afrikaanse omgeving en met de traditie. Daar zit een bedreiging in van de identiteit. Men zit als Congolees volk tussen twee stoelen. Wat de leerlingen voorgeschoteld krijgen in de scholen behoort niet tot hun cultuur, waarvan ze weinig of niets te weten komen.

Daardoor kunnen ze van hun land en cultuur ook niet echt houden. Voorbeelden? Neem nu de 'grote vakantie'. Die is zinvol in West-Europa, omwille van de warmte en de plaatselijke geschiedenis. Dat is niet het geval in Congo maar toch is die lange vakantie er. Een ander voorbeeld heeft betrekking op de notie 'tijd'. In het onderwijs loopt men de tijd achterna, men neemt niet genoeg de tijd om rustig te onderwijzen, het is te gejaagd. Dat is helemaal niet Afrikaans. Daar tegenover staat het contrast tussen de deugd van het werken en de actuele luiheid van de Afrikanen. Europa heeft zich ontwikkeld door hard te werken, ook met de handen. Afrikanen hebben een vervormd beeld van de Europese realiteit en minachten het werken met de handen. De tendens naar ontspanning domineert.

Zuster Annette wil met haar wetenschappelijk werkstuk onder de leiding van prof. Depaepe een bijdrage leveren aan het antwoord op deze uitdaging. Tussen 1980 en 2010 is de Congolese school in crisis geraakt, niet zozeer door de schuld van de koloniale periode maar door de Congolezen zelf. De uitdaging is dan ook om iets nieuws op te bouwen waarin de traditie van de voorouders is terug te vinden. Zij hadden de school van het leven, de Westelingen hebben de school als institutie. In deze hervorming moeten de

psychologie en de pedagogie een belangrijke rol spelen, partners zijn in de opvoeding.

Ze is van oordeel dat de Congolezen op een heel andere manier omgaan met tijd. Als men de mensen forceert (forcer les gens de tic à tac) dan ontstaat er een tegenstelling tussen tijd en werk. De school van het leven, de traditie van onze voorouders, maakt een onderscheid tussen “ngangu” en “mayele”.

“Ngangu” sluit aan bij het actuele onderwijs in de lijn van het koloniale tijdperk, het duidt op de theoretische intelligentie. “Mayele” is de intelligentie van het leven, van de praktijk. Het is niet te vertalen maar zou meer tot zijn recht moeten komen in de synthese waaraan we moeten werken.

Als ik aan zuster Annette vraag of de Congolese talen ‘echte’ onderwijstalen zouden moeten worden, antwoordt ze onmiddellijk bevestigend. Een taal behoort tot de identiteit van een volk en versterkt deze. Ik vermeld aan zuster Annette de uitspraak van kardinaal Mercier: ‘Het Nederlands is niet geschikt om een taal van wetenschap te worden’. Impliciet of expliciet wordt nu gelijkaardig gedacht en gehandeld met de Congolese talen, met de Afrikaanse talen in het algemeen. Een bijkomende uitdaging...

We wensen zuster Annette veel succes met haar inspanningen ten voordele van het Congolese onderwijs en zijn benieuwd naar haar publicatie. ED

www.blikopafrika.be

Nsangu ya bwala

Juni 2012 nr. 9

Nieuwsbrief Solidariteitsfonds Heverlee

Aan dit nummer werkten mee: Dirk Bogaert, Jos Boon, zr Alice Broekx, Eric Depreeuw, zr Annette Lembagusala, Fernand Rochette en de ganse verzendingsploeg onder leiding van zr Guillaumine Clerx

Vormgeving: Guido Boon

Foto's: Fernand Rochette, Dirk Bogaert, Eric Depreeuw, Guido Boon.

Vertaling Franse versie: Fran Van Hemelrijck

Hoofdredactie: Eric depreeuw

Reacties op deze nieuwsbrief zijn welkom bij depreeuw@skynet.be

MEER INFORMATIE OVER ONZE WERKING VINDT U OP
WWW.BLIKOPAFRIKA.BE

EEN BIJDRAGE STORTEN?

IBAN BE28 4314 7320 0120 EUR
BIC KREDBEBB
VAN MISSIEFONDS ANNUNTIATEN – HEVERLEE
FISCAAL AFTREKBAAR VANAF 40 €